

A MŰVÉSZETI PORTÁL

MITŐL ÚJ EZ A CIRKUSZ?

Recirquel – A Meztelen Bohóc

2014. 04. 07.

A Recirquel társulat második darabját mutatta be a Művészetek Palotájában. Erényei ellenére felvetődik a kérdés: mit is értünk újcirkusz alatt. A *cirque nouveau* műfaja több mint negyvenéves múltra tekint vissza, mégis, sokszínűsége okán viszonylag nehéz pontosan meghatározni vagy körülírni. Még nehezebb egyértelműen eldönteni, hogy *A Meztelen Bohóc* valóban oda sorolható-e, vagy pedig "csak" egy látványos, nagyszerűen megálmodott és színpadra vitt, modern cirkuszi előadás.

Életem első újcirkuszi élménye a svéd Cirkus Cirkör képzési programjának keretében létrejött *Miss Lyckad* című vendégszínház volt, több mint tíz évvel ezelőtt. Az új műfaj lenyűgözött. Azóta sok újcirkuszi előadást láttam, a világ legkülönbözőbb országaiból érkezett társulatoktól. Volt köztük emlékezetes, felejthető egyaránt, de az első találkozás varázsa nem múlt el, és ezzel nem vagyok egyedül, egyre többen és többen vagyunk rajongói ennek a sajátos ötvözetnek, amelyben a cirkusz és a színház egyesül, és egy új minőséget hoz létre.

Sokszor kellett valahogy szavakba öntenem az újcirkusz műfaji sajátosságait. Azonban minél több előadást láttam, ez a feladat egyre nehezebbé vált. A mai napig keresem azt a közös nevezőt, amely mindegyikben jelen volt, azt a stilisztikai sajátosságot vagy dramaturgiai jegyet, amelytől a cirkusz *újcirkusszá* válik. Ez pedig (legalábbis az én, talán vitatható meglátásom szerint) a kontextus. Ez lehet cselekmény, történet, atmoszféra, humor vagy akár csak egy motívum, amely köré csoportosulnak a látványos attrakciók, és amely által új, a technikai csúcsteljesítményen is túlmutató jelentéssréteget kapnak.

Éppen ez a jelleg az egyetlen hiányossága a Recirquel új darabjának. Az egymást követő számokat összekötő történet, az öreg bohóc hattyúdala keretbe foglalja az előadás egészét, de alig jelenik meg az egyes számokban. Különálló, zárt egységként sorjáznak a jelenetek, nehéz felfedezni köztük bármilyen közös elemet vagy összefüggést. Minden jelenet önálló képi világot is hoz magával, más-más díszlettel, jelmezzel, megvilágítással. Egyedül az összevarrt ingekből (a Bohóc eltűnt jelmezeiből) álló előfüggöny tűnik fel újra és újra, mintegy a Bohóc konferanسیeszámainak, illetve történetének háttéréként.

De nem csak a jelenetek sorozatából összeálló egészből hiányzik az újcirkusz kohéziós erőként funkcionáló kontextusa. Az egyes számok megmaradnak az előadói virtuozitás technikai demonstrációjának szintjén – igaz, ezen a téren viszont nem lehet hiányérzetünk, a táncosok, akrobaták, zsonglőrök egytől egyig a legmagasabb szinten dolgoznak.

Üdítő kivétel Herczeg Richárd szellemes kínai rúd-száma, illetve Lakatos Leonetta és Pintér Áron első felvonásbeli duettje. Ez utóbbi során Lakatos Leonetta szobalányként egy hatalmas, fehér golyón állva közlekedik, miközben látszólag rettenetes erőfeszítéssel dolgozik azért, hogy Pintér Áron karikatúraszerűen arisztokratikus lábzsonglőr gyakorlata akadálytalanul megvalósuljon.

Bájos esetlensége és feszült igyekezete miatt úgy érezzük, voltaképpen nem is ő a segéd, hanem a zsonglőr, annak ellenére, hogy partnere egy háromlábú, fordított szék tetején, a vállán fekvé elképesztő dolgokat művel a lábával és egy bőrrönddel, majd egy hengerrel, hullahopkarikákkal, labdákkal, végül a nagy fehér golyóval is. Nem véletlen, hogy kettőjük viszonya és Lakatos Leonetta finom színészi játéka egyértelműen a közönség egyik kedvencévé emelte a számot.

Nagyon közel járt a fent leírt újcirkuszi szerkezethez a második felvonás nyitóképe. Egy magas sziklafal tetején lassú, méltóságteljes menetben jelenik meg a teljes társulat. Aztán – a nézők hangos megrökönyödésére, egyikőjük alázuhan a semmibe. Egy rejtett trambulinról azonban visszapattan, és

olyan könnyed mozdulattal kerül újra a sziklafal tetejére, mintha sosem hagyta volna el. A következő gumiasztal szám (Ott Olivér, Törő Máté, Némedi Zsolt, Szabó Andrea) az előadás egyik leglátványosabb része.

A látvány az ígéretes kezdés ellenére öncélúvá válik. Az akrobaták közötti viszonyokkal való játék, akár néhány apró gesztus is kölcsönözhetett volna egy egészen más jelleget ennek a számnak, amely azonban az egyes ugrássorozatokot követő, meghajlás értékű kézmozdulatok miatt is, a technikai teljesítmény bemutatásának szintjén maradt.

Egy másik nagyon izgalmas, de ki nem játszott lehetőség a Bohóc és a táncosok második felvonásbeli találkozása. Egy sziporkázó magánszámban a Bohóc (a premieren Farkas Gábor Gábrriel) csak fütytyökkel kommunikál a nézőkkel, mialatt az égből varázserejű karmesteri pálcát rejtő frakk ereszkedik alá. A pálca maga a zene: amikor mozgásba lendül, felcsendül a nagyzenekari muzsika – néha a Bohóc akarától függetlenül, sőt annak ellenére is. Felmegy a függöny, és a színpadon öt, ruhákból épült emelvényen az öt táncos ruhátlanul, a pálcának és a (frakkba öltözött, tehát már nem meztelen) Bohócnak kiszolgáltatva esnek-kelnek. Az izgalmas koreográfia a táncosok technikai tudását maximálisan próbára teszi, hatalmas ugrások, zuhanások, forgások csodálatos sorozatából áll.

A Bohóc kegyetlen és veszélyesen ostoba játékba kezd; belefeledkezik frissen szerzett hatalmába, könnyörtelen élvezettel rángatja a tehetetlenül engedelmeskedő testeket. Végül a táncosok fellázadnak ellene, a ruhahalmokból egy-egy darabot vesznek magukra, és így a meztelen Bohóc többé nem rendelkezhet felettük. Fenyegetően megindulnak a Bohóc felé. És ekkor – az előadás egyik legfeszültebb pontján, mielőtt ez az emberi dráma kibontakozhatna valamilyen irányba – a táncosok önként, a jelenetből kilépve, és számomra teljesen indokolatlanul újra táncolni kezdenek.

A *Meztelen Bohóc* mindezzel együtt pazar kiállítású, maximális profizmussal megalkotott előadás. A színpadképek harmonikus világában Csanádi Judit díszletei (amelyek legtöbbször az akrobata mutatványok részét képezik, és mindig funkcionálisak), Berzsenyi Kriszta kitűnő jelmezei és az egészet egységbe foglaló fényterv (Pető József) letisztult kompozíciókba szervesülnek.

A táncosok tökéletes technikai tudása, illetve az akrobaták és zsonglőrök virtuozitása homogén, erős társulattá kovácsolja a résztvevőket. Minden mozdulat, az egyszerű forgásoktól a leglátványosabb mutatványokig, a végsőig kicsiszolt, a legapróbb részletekig kidolgozott, sokszor el is mosódik a határ táncos és

cirkuszművész között, Vági Bence rendező-koreográfusnak köszönhetően az előadásban a mozgás stílusegysége egy pillanatra sem törik meg.

Az előadás egyik legfőbb erénye azonban minden kétséget kizáróan a hibátlan muzikalitás. Az első perctől az utolsóig, kivétel nélkül a levegőben éppúgy, mint a földön, a gesztusok, ugrások, lépések, repülések mindegyikének helye van a zenében, akkor is, amikor Sári Péter finom, élő zongorajátéka kíséri őket, és akkor is, amikor Budafoki Dohnányi Zenekar Hollerung Gábor vezetésével rögzített anyaga szól felvételtől. A zene itt nem atmoszférateremtő kulissza, hanem aktív része a teljes egésznek, szervező elem, önálló szereplő, amely intim viszonyba kerül mindenkivel, aki a színpadra lép. Elképesztő a pontosság, amellyel a lehulló bohócgallér is zenei végszóra ér földet, és ahogy a repülő test az ugrás csúcspontján egy zenei hangsúllyal találkozik. A Műpa technikusainak érzékenységet és maximalizmusát dicséri a két zenei világ tökéletes akusztikai egysége, a kettő közötti átmenetek észrevehetetlen finomsága.

Újcirkusz vagy sem – *A Meztelen Bohóc* figyelemreméltó alkotás, minőségi szórakoztatás, amelyet érdemes megnézni.

Vági Bence: A Meztelen Bohóc

A Recirquel előadása

A Bohóc: Farkas Gábor/Egyed Brigitta

Artisták: Dittmar Laido – zsonglőr; Illés Renátó - tissue, kocka, handstand; Pintér Áron - lábzsonglőr, bohóc; Herczeg Richárd - kínai rúd, kötél; Lakatos Leonetta - golyó, bohóc; Veress Zsanett – feszes drót, handstand; Ott Olivér, Törő Máté, Némedi Zsolt, Szabó Andrea – gumiasztal

Táncosok: Horváth Zita, Orbán Andrea, Pálfi Gabriella, Túri Lajos, Zsíros Gábor

Közreműködik: Czigány Judit – ének

Zeneszerző: Sárík Péter

Díszlettervező: Csanádi Judit

Jelmeztervező: Berzsenyi Kriszta

Világítástervező: Pető József

Dramaturg: Gergely Dorka

Rendezőasszisztens: Hiller Adrienn

Koreográfus asszisztens: Zsíros Gábor

Hangszerelés: Almási Kornél

Díszlettervező asszisztens: Klimó Péter

Jelmeztervező asszisztens: Muladi Klára

Szakértő, alpinista: Vladár Tamás

Artistamester: Ócsai Böbe

Sminkmester: Ipacs Szilvia

Fodrász: Marton Ádám

Író, koreográfus, rendező: Vági Bence

2014. március 28.

Művészetek Palotája, Fesztivál Színház

Budapesti Tavasz Fesztivál

Fotók: Posztós János